

# СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р инж. Анета Йорданова Георгиева

Относно: дисертационния труд на тема: „*Оценка на културата на безопасни условия на труд в здравния сектор*” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление *5.7. Архитектура, строителство и геодезия*, докторска програма „*Техника на безопасността на труда и противопожарна техника*”

Автор: Исмаил Хаккъ Ходжаоглу, докторант на самостоятелна подготовка в катедра Строителство на сгради и съоръжения, Архитектурен факултет, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Настоящото становище е изготвено въз основа на:

- Заповед № 829 от 21.07.2017 г. на Ректора на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” относно утвърждаване състав на научно жури;
- Представени от докторанта: дисертационен труд; автореферат; справка за приносите в дисертационния труд; публикации по темата на дисертационния труд.

## **I. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд**

### **Актуалност на дисертационния труд**

Проучванията на безопасността на труда в Здравния сектор, подкрепени от редица статистическите данни, доказват сравнително високия брой на трудовите злополуки в здравните заведения в Република Турция, което показва, че съвременното състояние на здравния сектор в страната по отношение на осигуряване на безопасна работна среда не е на необходимото ниво. От друга гледна точка новите реалности в Европейската общност, свързани с хуманното отношение към хората и техния труд налагат повишаване на изискванията за осигуряване на безопасни условия на труд в здравния сектор на всяка държава - членка на съюза, както и държавите, партньори на ЕС.

Актуалността на дисертационния труд се основава на необходимостта от повишаване на безопасността на труд в здравния сектор чрез оптимизиране на методите и средствата за управление и оценка на културата на безопасни условия на труд в здравните заведения.

### **Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд**

Дисертационният труд е разработен въз основа на детайлно проучване на проблема за нивото на културата на безопасност в здравния сектор. Материалът е структуриран и оформен в следните части - увод, четири основни глави, заключение и 4 приложения с общ обем 182 стр. Графичната част включва 41 фигури и 17 таблици.

Докторантът е използвал 175 литературни източника, от които е цитирал в текста 92 заглавия (77 на английски език и 15 на турски език) и допълнителна литература 83 заглавия (57 на английски език и 26 на турски език)„ което доказва едно обстойно проучване на проблема.

Структурата на изследването е съобразена с поставените цели и изследователски задачи. Налице е добра литературна осведоменост в изследваната област и достатъчна степен на цитиранията, смислово обвързани и подпомагащи констатациите на автора.

В **увода** е обоснована актуалността на проблема за осигуряване на безопасни условия на труд в здравните заведения в Република Турция, въз основа на това са формулирани целта и задачите на дисертационния труд. Достатъчно ясно са открити изследователския проблем, конкретните изследователски задачи и ограниченията, формиращи рамката на дисертационния труд. Изложението в отделните раздели показва, че докторантът познава добре проблема за безопасността на труда в здравните заведения, като разглежда въпросите от теоретична и практическа страна.

Правилно са дефинирани обектът, предметът и границите на научното изследване. Използваните методи на изследване са подходящо подбрани и съответстват на вида на проведеното проучване.

В **първа глава** на дисертационния труд са представени теоретични основи на културата на безопасни условия на труд. Въвеждайки яснота в използваната терминология, авторът съсредоточава вниманието върху един по-комплексен подход за изследване на културата на БУТ, като акцентира в по-голяма степен върху инженерно-техническите аспекти, отколкото върху психологическите характеристики и методи за изследване, което е напълно оправдано предвид ориентацията на дисертационния труд към докторска програма „Техника на безопасността на труда и противопожарна техника“.

Сериозно внимание в тази глава е отделено на теоретичните модели, основните подходи и съществуващите инструменти за изследване на културата на безопасност. Направените проучвания, сравнителни анализи и заключения, докторантът прилага в последната част на дисертационния труд в разработения от него модел за управление на културата на БУТ, включващ адекватни за здравния сектор инструменти за изследване, съответстващи на специфичните дейности и особености на целевите групи в здравните заведения.

**Втора глава** е посветена на състоянието на безопасните условия на труд в здравния сектор на Р.Турция. Анализирани са същността и ролята на безопасните условия на труд, както от социална, така и от икономическа гледна точка. Сериозно внимание е отделено на правната и нормативна основа на БУТ в европейското и националното законодателство на страната, като е анализирана степента на прилагане и ефективността от изпълнението на нормативните изисквания.

Важен за разработката е направения анализ на основните характеристики на условията на труд в различните видове здравни заведения, като са изведени и класифицирани видовете опасни и вредни производствени фактори, характерни за дейностите в здравния сектор. Въз основа на това са представени особеностите и са

дефинирани основните групи проблеми при осигуряване на безопасни условия на труд в този сектор, което дават възможност за тяхното по нататъшно анализиране и оценка.

В резултат на представения анализ във втора глава е направен извода, че в настоящия момент са налице редица проблеми при осигуряването на безопасни условия на труд в здравния сектор на Република Турция, което не съответства на съвременните тенденции на развитие в тази област.

В трета глава е разгледан въпроса за трудовите злополуки и професионални заболявания в здравните заведения, като е изяснена тяхната същност и широко-спектърният им характер, което улеснява тяхното систематизиране и класифициране в следващ раздел на главата.

За да се изяснят теоретичните основи на трудовите злополуки, е представен кратък обзор на различни теории за причините за възникването им. Акцентирано е в по-голяма степен на причините за трудови злополуки в резултат на човешкия фактор, които в най-голяма степен се проявяват при извършване на медицинските дейности в здравните заведения. Сериозно внимание в тази глава е отделено на характеристиките на трудовите злополуки в здравните заведения, като са изведени, систематизирани и анализирани тези от тях, предизвикани от най-важните и специфични рискови фактори в здравните заведения. Това дава възможност да се оцени многообразието им по вид и произход, да се анализират последствията и изведат критериите за оценяването им. В този аспект представеният анализ представлява първия етап от оценката на риска, която е съществен елемент от системите за управление на безопасните условия на труд.

В резултат на извършения анализ е направен извода, че предвид специфичните особености на трудовата дейност на медицинските работници, които ежедневно са изложени на широкия спектър от рискове, възникващи едновременно, и фактът, че секторът определено е високорисков, е необходимо прилагане на специален подход за повишаване на безопасността в здравния сектор.

В четвърта глава са представени резултатите от проведеното за нуждите на дисертационния труд проучване на нивото на културата на безопасни условия на труд в най-голямото здравно заведение в Р.Турция „Болница за обучение и изследователска дейност Етфал Шишли“ в област Истанбул, район Бейоглу. В резултат на проведеното проучване е направено заключението, че формираната на този етап култура на безопасни условия на труд е недостатъчна, за да гарантира намаляване на трудовите злополуки сред служителите в здравното заведение.

Направеният от докторанта анализ на резултатите му дава възможност да определи модела на културата на безопасни условия на труд за разглежданото здравно заведение, като приема за базов модел за сравнение моделът на Hudson за еволюция на културата на безопасност, който е представен подробно в първа глава от дисертационния труд.

На базата на изведените резултати, направените констатации и изводи докторантът формулира препоръки към ръководството на здравното заведение, което доказва умението му да подхожда и прагматично към дадения проблем.

Ключов момент в тази глава е разработения и представен от автора *модела за*

**оптимизиране на системата за управление и оценка на безопасните условия на труд в здравния сектор**, чрез който се цели да се оптимизира процеса на прилагане на подходите за управление на безопасността, чрез въвеждане на мерки за подобряване на БУТ на работниците и работното място. При неговото разработване докторантът е приложил проучените за нуждите на дисертацията добрите практики, описани в научната литература. Съществен част от този модел представляват разработените от автора инструменти, които ще дадат възможност за по-лесното практическо приложение на модела и по-бързото му интегриране в управленската система на трудовата организация.

Докторантът умело използва възможностите на съвременните информационни технологии в разработените от него инструменти – on line анкетна форма за проучване на културата на безопасни условия на труд в здравните заведения, алгоритъм за приложение на модела на системата за управление и оценка на безопасните условия на труд, концептуален модел на софтуер за управление и оценка на безопасните условия на труд.

**В заключение**, въз основа на извършеното проучване и анализ на културата на безопасни условия на труд в здравните заведения, докторантът с основание прави извода, че прилагането на предложения от него модел ще доведе до повишаване на безопасността в здравния сектор в съответствие със световните тенденции и съвременния етап на развитие на обществото в Република Турция.

**Авторефератът** е разработен в съответствие с изискванията и отразява основните положения в съдържанието на дисертационния труд и постигнатите от автора резултати.

Дисертационният труд е апробиран в основните си части в 4 доклада на международни научни конференции, публикувани в съответните сборници:

## **II. Обобщение на резултатите и оценка на приносите на докторанта**

Като по съществени резултати от дисертационния труд са посочени 3 приноса с научно-приложен характер и 3 приноса с приложен характер.

Приемам изведените в дисертационния труд приноси, които отразяват постиженията на докторанта. Считаю, че те са негово лично дело и допринасят за обогатяване и доразвиване на съществуващите теоретични и практически знания в областта на безопасността на труда в здравните заведения.

В своята цялост дисертационното изследване има практико-приложен характер.

## **III. Забележки и препоръки по дисертацията.**

Към дисертационния труд имам следните препоръки.

1. Резултатите от анкетното проучване да се предоставят на ръководството на здравното заведение, което е било обект на изследване.
2. Да продължи работата в посока създаване на форми за практическо приложение при провеждане на мерки по БУТ – анкетни карти за оценка на

риска за различните видове дейности, инструкции за безопасна работа и др.

Направените препоръки не намаляват стойността на дисертационния труд. Въз основа на своите професионални знания и умения докторантът задълбочено разглежда темата за безопасност на труда в здравния сектор през призмата на културата на безопасност, отчитайки различни аспекти на проблема, което му позволява да детайлизира своето изследване и да изведе конкретни резултати, изводи и препоръки за подобряване безопасността в тази област.

#### **IV. Заключение**

Изложеното до тук ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника към него. Предлагам на научното жури да присъди на **Исмаил Хаккъ Ходжаоглу** образователната и научна степен „доктор“ в Професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“ по докторска програма „Техника на безопасността на труда и противопожарна техника“.

14.08. 2017 г.

Изготвил становището :.....  
доц. д-р инж. Анета Георгиева